

Als grasboer trendsetter in maisrijke Vlaamse regio

Sinds september hangt het Franse Bleu-Blanc-Coeur-label aan de stalgevel van Peter Bauwens in Sint-Lievens-Esse. Het label bekroont zijn bedrijfsvoering als een met respect voor omgeving, dier en consument. Groene energie, een grondgebonden bedrijf en eigenzinnige rantsoen- en fokkerijkeuzes zijn de basis van deze erkenning.

TEKST JUSTINE POPPE

‘Kijk, deze afbeelding illustreert perfect ons bedrijf’, zegt Peter Bauwens (50) uit Sint-Lievens-Esse. Hij wijst naar zijn bedrijfslogo van een brede koe, gras, graan en een windmolen. Het plaatje op de stalgevel toont zijn boerderij met brownswisskoeien, het rantsoen van gras en eigen krachtvoer, en groene energie. Het Franse Bleu-Blanc-Coeur-label ernaast erkent dit bedrijf als een met respect voor de omgeving, het dier en de consument. Als enige Vlaming van de zeventuizend andere Europese boeren is Bauwens trots op de erkenning. ‘Financieel levert het me niks op’, zegt hij. ‘Het is vooral de kers op de taart na al mijn beslissingen.’ Tien jaar geleden moest zijn bedrijfsvoering resoluut anders. De koeien hadden te veel lebmaagverdraaiingen en

sterke leververvetting doordat het rantsoen te maisrijk was. Hard voeren op de laatste liters melk wilde de veehouder niet meer. Luisteren naar het dier werd prioriteit. En met succes. Zijn 130 koeien halen een mooie productie van 11.000 kilogram melk met 4,1 procent vet en 3,6 procent eiwit. Deze cijfers schrijft hij vooral toe aan het op gras gebaseerde rantsoen dat naast 15 kg graskuil met 40 procent droge stof ook deels bestaat uit 25 kg verse grasklaver. ‘Gras eten zit in de natuur van het rund’, stelt Bauwens, die sinds twee jaar van maart tot november aan stalvoeren doet. ‘Sindsdien piekte mijn productie met circa 3000 liter meer melk.’ Als Vlaamse grasboer is Bauwens trendsetter in een maisrijke regio, waardoor hij veel advies uit Noord-Nederland

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaar	Peter Bauwens (50)
plaats	Sint-Lievens-Esse
aantal dieren	130 koeien en 90 stuks jongvee
grondgebruik	88 ha
productie	11.000 kg met 4,1% vet en 3,6% eiwit

de koeien vijfenvijftig kilo boven op het basisrantsoen aan het voerhek. Deze mix bestaat uit: veldbonen, geplette gerst, maisvlokken, droge pulp, geëxtrudeerd lijnzaad en een mineralen/krijtmix. Als Bauwens deze winter stopt met vers gras voeren, gaan de droge pulp en de maisvlokken uit de mix. Hij wil deze vervangen door 14 kg voederbieten van 3 hectare areaal, 28 kg graskuil en 6 kg mks in plaats van maiskuil.

Geen productie, geen zetmeel

In de robot krijgen de koeien, afhankelijk van de productie, minimaal 1 kg tot maximaal 3 kg van een tweede soort zelfgemaakte eiwitmix bijgevoerd. Die mix is op basis van lijnschilfers en bevat maisvlokken en soja. Een derde zelfgemaakt energiemengsel wordt vanaf 32 liter

Van maart tot november doet Bauwens aan stalvoeren

moest halen. 'Mais is een oogstzeker gewas', weet hij. Daarom teelt hij nog zo'n 15 hectare mais en besteedt hij als enige arbeidskracht veel landwerk uit. 'Maar een rund heeft een pens met een reden. Een koe heeft onbestendige plantendelen nodig voor een gezonde pensflora. Met een zetmeelrijk maisrantsoen voer je te veel op darmniveau.' Dit inzicht deelt hij met Barbara Beci, zijn vaste dierenarts en bedrijfsbegeleider van UGent, die wekelijks komt. 'Haar rantsoenkennis heeft me al veel geholpen', zegt hij vol lof. 'Ze is echt een top bedrijfsbegeleider.'

Honderd procent voeren op pensniveau

Met gras als basis en slechts 5 kg mais per koe per dag probeert hij zo veel mogelijk op pensniveau te voeren. Ook zijn drie krachtvoermixen, die deels bestaan uit eigen grondstoffen, zijn vanuit dat oogpunt samengesteld. 'Maismeel gebruik ik niet', vertelt Bauwens. 'Deze energiebron wissel ik in voor aangekochte maisvlokken en eigengeplette gerst, afkomstig van 15 hectare. Naast maismeel dring ik ook het aandeel aangekochte soja in het krachtvoer terug door 7 hectare veldbonen te telen.' Vandaag de dag geeft hij, afhankelijk van de kwaliteit van het graseiwit, maximaal 1,5 kg soja per koe per dag. De grondstoffen voor zijn krachtvoermengsels slaat Bauwens op in een loods. 'Om de twee weken komt de mobiele maalmachine van firma De Zon Al Mix uit Ieper langs om de drie mixen te maken', legt hij uit. Van een mix krijgen

melk in de robot verschaft. Deze mix van 1 tot maximaal 4 kg bestaat uit geplette gerst, droge pulp, lijnschilfers, maïsvlokken, geëxtrudeerd lijnzaad en soja. 'Alle dieren die geen melk produceren, krijgen geen zetmeel', geeft de veehouder aan, als hij langs zijn droge koeien loopt. Die krijgen enkel onbepakt gras met 60 procent droge stof met mineralen. 'Ze mogen vooral niet vet zijn bij afkalven.' Hij geeft toe dat dit droogstands-rantsoen bij de eerste melking na kalven weinig liters oplevert. 'Maar de dikke biest heeft dan wel een Brix-waarde van meer dan 23', weet hij. 'Is die lager, dan dik ik de melk in met biest in poedervorm.' Sinds deze rantsoenomschakeling heeft Bauwens nog hoogstens een keer per jaar een lebmaagverdraaiing. De traag verteerbare pectines in het gras voorkomen leververvetting. 'Ketose heb ik bijna niet meer en mijn dieren produceren makkelijk.' Hij noemt zijn Roundupdochter met fleckviehbloed. In haar vorige, vierde, lactatie produceerde de achtjarige nummer 1529 in 389 lactatiedagen zo'n 21.827 liter melk met 4 procent vet en 3,5 procent eiwit. Na 121 dagen aan de melk produceert ze op dit moment 70 liter en heeft ze met 4110 euro de derde hoogste eijr in de Vlaamse CRV-mpr-lijst. 'Die is zo breed dat er een kruiwagen tussen de voorbenen past', grapt hij.

Koeien die terugveren

Brede dieren die gezond melk leveren en oud worden zijn Peters favoriet. 'Ik wil mijn dieren zien terugveren als hun iets overkomt', zegt de veehouder. Die robuustheid zocht hij in 2014 eerst in een driewegkruising met fleckvieh, brown swiss en holstein. 'Maar dat gaf te veel spreiding in melkproductie bij de nakomelingen', zegt hij. Daardoor stapte hij drie jaar later volledig over op brown swiss met een eerste afkalfleeftijd van 28 maanden. Vooral de hardheid in hun skelet en klauwen waardeert hij enorm. 'Gewrichtsontstekingen en klauwproblemen komen nog amper voor', aldus Bauwens, die diepstrooiselboxen met stro en kalk heeft bovenop een met leemzand opgevulde blistermat. Zijn vervangingspercentage daalde de laatste tien jaar van 30 procent naar 14 procent en met 5.06 jaar is de gemiddelde leeftijd van de veestapel bovengemiddeld. Om zijn jongveeaantal hierop aan te passen gebruikt hij meer dan 45 procent Belgisch witblauw en 8 procent gesekst sperma. De meestgebruikte stieren zijn Phenix, O'Malley en Pactole. 'Die tonen de beste cijfers qua

melk, gehalten en breedte.' De koeien worden 2,9 keer daags gemolken door twee Packo-robots. Hierdoor verbruikt het bedrijf jaarlijks 75.000 kilowattuur, die een middelgrote Solid Wind Power-windmolen voor zo'n 75 procent invult, zonder batterij. Om brandstof te besparen doet Bauwens al elf jaar aan niet-kerende grondbewerking. 'Dit werkt de ploegzool weg en is gezond voor het bodemleven', zegt de veehouder, die het effect ziet in een goede bodemwaterbuffering. Verder bespaart hij op gewasbespuitingen. Voor hij ziektebestrijding toepast, gaat hij eerst het veld op. 'Ik spuit alleen als het echt nodig is', geeft hij mee. 'Omdat dit de laatste jaren niet nodig was, heb ik amper fungiciden gebruikt.' Met 80 kg stikstof in kunstmestvorm per hectare voor gerst, 100 kg voor maïs en 50 kg voor gras-klover strooit hij ook sterk onder de kunstmestnorm. 'Ik ga sterk richting bio', duidt hij. Helemaal biologisch boeren kan niet, omdat de beweidingshuiskavel te klein is. Toch is zijn bedrijf ook niet echt gangbaar meer. 'Ik ben gevraagd als internationaal gastspreker om mijn bedrijfsvisie te delen op het Franse congres "One health" aan de universiteit van Rennes', vervolgt hij duidelijk blij met de erkenning. 'Dat geeft voldoening.' |

▲
Links: de diepstrooiselboxen zijn gevuld met stro en kalk

Rechts: drie jaar geleden stapte Bauwens volledig over naar brown swiss

Extra foto's online

Meer beelden van het bedrijf van Peter Bauwens uit Sint-Lievens-Esse zijn te vinden op de website van Veteelt.

▶ Fotoserie op veteelt.nl

Mengteelt graan-erwten als vang-, rust- of eiwitgewas

Een eenvoudige teelt die eiwit oplevert, ingezet kan worden als rustgewas, maar ook voldoet aan het zevende nitraatactieplan en kan meetellen voor de premies vanuit het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Het waren de basisgedachten voor de teelt-specialisten van KWS om de kansen voor de mengteelt van wintererwten en wintergraan te onderzoeken. 'De teelt van eigen eiwit wordt steeds belangrijker op een melkveebedrijf', stelt Arjan Lassche, agro-servicemanager bij KWS. 'Maar veehouders onderschatten dikwijls de teelt van akkerbouwgewassen. Als je er niet bovenop zit, kunnen door onkruid-druk of ziektes de uiteindelijke opbrengsten tegenvallen. Erwten in combinatie met granen is een relatief gemakkelijke teelt. Het ideale oogstmoment heeft een tijdvenster van tien tot veertien dagen, waardoor de planning eenvoudig blijft.'

Vooraf teeldoel bepalen

Bijzonder is dat een mengteelt van graan-erwten in te zetten is als vanggewas, maar ook als rustgewas of als eiwitteelt. 'Vooraf moet je wel een keuze maken om aan de wettelijke eisen te voldoen', legt Lassche uit. Wil je als veehouder het gewas registreren als rustgewas, dan moet het gezaaide mengsel voor minimaal twee derde uit graan bestaan. Als de inzet een vanggewas is dat aangemeld wordt als eiwitgewas voor het GLB, dan moet het mengsel minimaal uit 51 procent erwten

bestaan. Goed opletten dus, aldus Lassche. 'Een sterke eigenschap van de mengteelt is dat de rogge de reststikstof in het najaar uit de bodem haalt. Erwten leggen op hun beurt stikstof uit de lucht vast. Daardoor is stikstofbemesting in het voorjaar niet of nauwelijks noodzakelijk.'

Oogsten als gehele plantsilage

Het ideale zaaimoment van de mengteelt is kort na de maisoogst. Op zandgrond is dat vóór 1 oktober, omdat er volgens wetgeving vanaf dat moment een vanggewas moet groeien. De erwten worden bij voorkeur op een diepte van 3 tot 4 cm gezaaid, het graan mag met 2 tot 3 centimeter iets minder diep. KWS zet voor deze mengteelt in op een hybride winterroggeras. 'Dat stoelt snel uit, waardoor er minder zaaizaad – ongeveer 80 kilo per hectare – nodig is. Bovendien is het gewas minder lang, waardoor de erwten ook voldoende ruimte krijgen.'

Als veehouders het gewas aanmelden als rustgewas en daarmee als hoofdteelt, dan mag het niet eerder geoogst worden dan 16 juni. 'Dan oogst je het bij voorkeur als gehele plantsilage, waarbij het deegrijpe stadium van de graan- en de erwtenkorrel leidend is', vertelt Lassche. Afgelopen jaar bleek half juni een opbrengst van 6 tot 7 ton droge stof per hectare haalbaar. Per kilogram droge stof bevatte het gewas ruim 900 vem, 125 gram eiwit en 200 gram zetmeel.

De opbrengst per hectare ligt wel onder die van mais of gras. Daarom experimenteerde KWS dit jaar ook met het toevoegen van 30 kg graszaad en zelfs met een volgteelt met ultravroege mais. 'Als je Italiaans raagras meezaait in de herfst, blijft er na de oogst van graan-erwten een grasstoppel over. Door het groeiende weer lukte het om dat gras nog twee tot drie keer te maaien.'

De nateelt van ultravroege snijmais, die na 16 juni werd gezaaid, zit nog in de experimentele fase, legt Lassche uit. 'Of die mais nog rijp wordt, is sterk seizoensafhankelijk.' Liever focust Lassche eerst op de multifunctionele teelt van graan-erwten. 'Veehouders die mais telen, beseffen dikwijls niet dat ze op basis van wetgeving ook een rustgewas moeten telen. De teelt van graan-erwten is daarvoor echt een goed alternatief.'

Video van teeltoveringen

Melkveehouder Arjan Zieverink experimenteert al met de teelt van rogge-erwten. Wil je zien hoe hij dat doet en zijn ervaringen horen?

Scan de QR-code om de video te bekijken

► Kijk voor meer Veeteelt+partnernieuws op partners.veeteelt.nl